MALTA

TRIBUNAL GHAL TALBIET ZGHAR

GUDIKATUR DR.
GRAZIO MERCIECA

Seduta tad-29 ta' Settembru, 2005

Talba Numru. 36/2004

It-Tribunal ;

Ra l-avviz tat-talba li tghid hekk:

"Illi l-konvenut xtara minghand is-socjeta' attrici materjal tal-bini, tal-eletriku u tal-ilma li ghalihom hu dovut bilanc ta' mija u tmien liri Maltin u tmienja u tmenin centezmu (Lm108.88).

Illi ghalkemm interpellat diversi drabi u minkejja diversi weghdiet ta' hlas il-konvenut baqa' ma ghamel ebda pagament.

Ghaldaqstant is-socjeta' attrici titlob bil-qima li l-konvenut ikun ikkundannat jhallas lis-socjeta' attrici l-ammont imsemmi flimkien ma l-imghax dovut mid-data ta' l-ahhar konsenja cioe' Jannar 2002 sad-data tal-hlas relattiv u l-ispejjes ta' dawn il-proceduri u tal-ittri interpellatorji datati 2 ta' April 1998 u 11 ta' Frar 2002 u tal-ittra ufficjali spedita f'Awissu 2003 u f'Gunju 1998."

Ra r-risposta li tghid hekk:

"1. Preliminarjament illi dan l-Onorabbli Tribunal mhux kompetenti sabiex jisma' l-proceduri odjerni u dana stante li l-eccipjenti qed jipprevalixxi ruhu mill-beneficcju tal-*privilegium fori* mighti lilu ai termini ta' l-Artikolu 741 (c) u 767 et seq tal-Kap 16 tal-Ligijiet ta' Malta;

2. Illi preliminarjament u minghjar pregudizzju ghas-suespost, it-talba attrici hija preskritta ai termini ta' l-Artikolu 2148 (b) u 2156 (f) tal-Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta;

3. Illi minghajr pregudizzju ghas-suespost , il-konvenut m'huwiex il-legittimu kontradittur u dan stante illi m'hemm l-ebda relazzjoni guridika bejn is-socjeta' attrici u l-konvenut u ghaldaqstant il-konvenut ghandu jigi liberat mill-osservanza tal-gudizzju;

4. Illi fil-mertu u minghajr pregudizzju ghas-suespost, it-talba attrici hija infondata fid-dritt u fil-fatt u dan stante illi l-ebda somma ma hija dovuta mill-konvenut lis-socjeta' attrici u dan kif jsta' jigi ippruvat ahjar fil-mori tal-kawza;

5. Salvi eccezzjonijiet ulterjuri fid-dritt u fil-fatt;

Ghaldaqstant it-talbiet attrici ghandhom jigu michuda bl-ispejjes, inkluz tal-prezenti kontra l-istess socjeta' attrici."

Sema l-provi

Ikkunsidra

Permezz tal-ewwel eccezzjoni tieghu, il-konvenut iqanqal il-privilegium fori ai termini tal-artikli 741(c) u 767 et seq tal-Kap 16 (recte: Kap 12).

Illi kif kellu diga' f'diversi kawzi l-okkazjoni jirrileva dan it-Tribunal, kif prezentement ippresedut, u kif ikkonfermat anke mill-Onorabbli Qorti tal-Appell - John u Rose konjugi Portelli vs Victor u Alfreda konjugi Cachia - Qorti tal-

Appell, coram Onor Prim Imhallef Noel Arrigo moghtija fil-11 ta' Lulju 2002 (Avviz Numru 24/01 GM) ma hemmx Tribunal ghall-gzira ta' Malta u iehor ghall-gzejjer t'Ghawdex u Kemmuna, bhalma hu l-kaz fir-rigward tal-Qrati u anke ta' certi tribunali bhall-Bord Li Jirregola l-Kera u dak tal-Qbejjel, imma hemm Tribunal wiehed u uniku kemm ghal Malta kif ukoll ghal Ghawdex,u li ghandu, sa fejn ikun prattikabbli, izomm il-laqghat tieghu fil-gzira fejn il-persuna li kontriha ssir it-talba jkollha r-residenza ordinarja taghha. Ghalhekk billi l-foro huwa wiehed, ma jistax ikun hemm stricto sensu privilegg li l-kaz jinstama' quddiem foro u mhux iehor.

Kif qal dan l-istess Tribunal fil-precitata kawza:

" Fil-kaz istanti, it-Tribunal m'ghandux dubbju li -lkonvenuti prezentement jirrisjedu fil-gzira ta' Malta. Illi pero l-privilegium fori ma japplikax ghal dan it-Tribunal, almenu mhux kif inhu rikonoxxut fil-Kodici ta' Organizazzjoni u Procedura Civili. F'dak il-Kodici, insibu r-regoli li jirregolaw il-kompetenzi rispettivi ta' qrati differenti, u cioe' dik tal-Qrati Inferjuri u Superjuri ta' Malta fuq naha wahda u dik tal-Qorti tal-Magistrati (Ghawdex) fid-diversi kompetenzi taghha kem m inferjuri kif ukoll superjuri. Issa, kif diga' kellu lopportunita jispjega dan it-Tribunal f'kawza precedenti, m'hemmx Tribunal ghal Ghawdex u Tribunal ghal Malta. Hemm biss Tribunal wiehed li ghandu kompetenza kemm fil-gzira ta' Malta kif ukoll fil-gzejjer ta' Ghawdex u Kemmuna. Tabilhaqq, hemm regola fl-Att numru V tal-1995, Artiklu 3(4) li tixbah sewwa lillprivilegum fori li tippreskrivi hekk: it-Tribunal ghandu, sa fejn ikun prattikabbli (sottolinejar tat-Tribunal) izomm illaqghat tieghu fil-Gzira fejn il-persuna li kontriha ssir it-talbajkollha r-residenza ordinarja taghha. Dan ifisser illi: (1) jekk il-konvenut ikun jirrisjedi Malta, allura lkawza ghandha tinzamm f'Malta sakemm il-gzira t'Ghawdex ma tkunx il-forum conveniens; (2) billi hemm Tribunal wiehed, ma jista' jkun hemm l-ebda eccezzjoni ta' kompetenza, imma biss eccezzjoni dwar il-gzira li fiha t-Tribunal ghandu jzomm is-seduti tieghu".

Il-Qorti tal-Appell, majjistralment ippronuncjat ruhha hekk fl-imsemmija sentenza:

"Jibda biex jinghad li l-ligi dwar it-Tribunal ghat-Talbiet Zghar (Kap. 380) tipprovdi ghal rimedju ta' appell biss fil-kazijiet elenkati fl-artikolu 8(2). Dawn huma:

(a) Kull haga li jkollha x'taqsam mal-gurisdizzjoni tat-Tribunal;
(b) Kull kwistjoni ta' preskrizzjoni;
(c) Kull nuqqas ta' tharis tad-disposizzjonijiet ta' l-Artikolu 7(2);
(d) Meta t-Tribunal ikun b'mod gravi mar kontra d-dettami ta' l-imparzjalita' u ta' l-ekwita' skond il-ligi u dik l-azzjoni tkun ippregudikat il-jeddijiet ta' min jappella.

"L-eccezzjoni li biha l-konvenuti appellanti nvokaw "l-lprivilegium fori", hija eccezzjoni ta' kompetenza li fil-fehma ta' din il-Qorti tinkwadra ruhha fl-Artikolu 8(2)(a) tal-Kap. 380. Dan in lineja tal-gurisprudenza ta' din il-Qorti (ara per ezempju s-sentenza moghtija minn din il-Qorti fil-kawza flismijiet Il-Prokuratur Legali Jonathan de Maria vs Il- Prim'Ministru et (Avviz numru: 662/97JR) deciza fid-29 ta' Jannar 1999).

"L-aggravju ta' l-appellanti jitratta dwar l-eccezzjoni sollevata minnhom fis-seduta tas-16 ta' Ottubru 2001 (igifieri wara li pprezentataw risposta fl-20 ta' Awwissu 2001) li biha eccepew il-privilegium fori. Skond l-Artikolu 741[c] tal-Kodici ta' Organizazzjoni u Procedura Civili (Kap. 12), l-eccezzjoni ta' inkompetenza ta' qorti tista' tinghata "meta hu moghti lillkonvenut
il-beneficcju li jigi msejjah quddiem qorti partikolari". Beneficcju li huwa moghti: "lill-persuni li joqghodu fil-Gzira ta' Malta rigward il-qrati ta' dik il-Gzira, u lil dawk li joqoghdu fil- Gzejjer ta' Ghawdex u Kemmuna rigward il-qorti ta' dawk il- Gzejjer".

"Kien korrett it-Tribunal meta qal li l-Att numru V ta' l-1995 johloq Tribunal ghal Talbiet Zghar wiehed biss. Dan kuntrarjment ghal dak li nsibu fil-kaz tal-qrati inferjuri fejn l-Artikolu 4 tal-Kap 12 jipprovdi li dawn il-qrati huma:

(a) il-Qorti tal-Magistrati (Malta) ghall-Gzira ta' Malta;
(b) il-Qorti tal-Magistrati (Ghawdex), ghall-Gzejjer ta' Ghawdex u Kemmuna. Quddiem il-qrati ordinarji hija l-ligi stess li taghti lill-konvenut il-beneficcju li jigi msejjah quddiem qorti partikolari skond jekk joqghodx fil-Gzira ta' Malta jew Ghawdex. Hekk per ezempju, l-Artikolu 47(1) tal-Kap. 12 jipprovdi li l-Qorti tal-Magistrati (Malta) tiddecidi pretenzjonijet kontra persuni li "joqghodu, jew li ghandhom ir-residenza taghhom ordinarja, f'parti tal-Gzira ta' Malta".

"Minn qari ta' l-Att dwar Tribunal Ghal Talbiet Zghar (Kap. 380) ma jirrizulta li hemm l-ebda provvediment f'din il-ligi li jaghti beneficcju simili lill-konvenut, jew li jaghmel l-Artikoli fuq citati tal-Kodici ta' Organizazzjoni u Procedura Civili (Kap. 12) applikabbli ghall-proceduri li jigu ntavolati quddiem it-Tribunal Ghal Talbiet Zghar. L-uniku haga li jistipula l-Kap. 380 huwa li t-Tribunal ghandu jzomm il-laqghat tieghu f'Malta u Ghawdex u "sa fejn ikun prattikabbli, izomm il-laqghat tieghu fil-gzira fejn il-persuna li kontriha ssir it-talba jkollha r-residenza ordinarja taghha" (Artikolu 3[4] tal-Att numru V ta' l-1995). Il-kliem "sa fejn ikun prattikabbli" (as far as practicable fit-Test Ingliz) huwa kliem cjar u jhalli l-kwistjoni fid-diskrezzjoni assoluta tat-Tribunal Ghal Talbiet Zghar. It-Tribunal qies iccirkostanzi kollha tal-kaz, b'mod partikolari l-fatt li l-incident sehh f'Ghawdex u li l-parti l-kbira tax-xhieda jghixu f'Ghawdex, u wasal ghal konkluzjoni li jkun iktar prattikabbli li l-kaz jinstema' f'Ghawdex. L-appellanti ma ressqu l-ebda raguni valida ghalfejn id-diskrezzjoni ezercitata mit-Tribunal Ghal Talbiet Zghar ghandha tigi disturbata."

Dan it-Tribunal hass li jiccita dawn l-estratti twal billi din il-kwistjoni ta spiss titqajjem quddiemu izda l-avukati patrocinaturi donnhom jinjoraw ghal kollox dak li mhux biss gie pacifikament stabbilit mit-Tribunal Ghal Talbiet

Zghar u moghti l-imprimatur tal-oghla Qorti, imma johrog car u tond mill-ittra tal-ligi.

Mal-precitati riflessjonijiet tal-Qorti suprema, dan it-Tribunal izid illi mhux minnu dak li jghid il-konvenut fl-ewwel eccezzjoni tieghu, li huwa applikabbli l-artiklu 767 ta' Kap 12. Ir-regoli ta' Kap 12, ma jrid jintesa' qatt, ma japplikawx ghal dan it-Tribunal hlief fil-kazijiet espressament kontemplati fil-ligi, jew possibilment, kif l-Onorabbi Qorti tal-Appell ippronunzjat ruhha ricentement, fil-kaz ta' lacuna; izda dan il-kaz certament mhux wiehed minnhom.

Jonqos ghalhekk jigi deciz liema huwa l-forum l-iktar konvenjenti li fih tista' tinstama' din il-kawza. Bhala xhieda gew imnizzla haddiema u rapprrezentanti tas-socjeta attrici - dawn jirrisjedu Ghawdex. Il-bejgh sar Ghawdex. . Ghalhekk stante li l-preponderanza tax-xhieda tinstab Ghawdex u l-atti mertu tal-kawza jinstabu ukoll f'Ghawdex, il-forum conveniens huwa bla dubbju ta' xejn Ghawdex.

Il-premess qieghed jinghad iktar biex tigi ccarata l-posizzjoni legali milli biex tinghata decizjoni. billi l-konvenut akwijexxa li jinstemghu il-provi kollha tal-kawza u mbaghad fin-nota ta' sottomissjonijiet li pprezenta wara l-gheluq tal-provi, huwa rrimetta ruhu ghad-decizjoni ta' dan it-Tribunal ghar-rigward tal-ewwel eccezzjoni. B'hekk jigi li effettivament il-konvenut tacitament irrinunzja ghall-ewwel eccezzjoni tieghu. Issa zgur li ma jaghmilx sens li wara li nstemghu il-provi kollha, il-kawza tintbaghat fil-Gzira ta' Malta biex tigi deciza hemm. Ghalhekk it-Tribunal jastjeni milli jiehu konjizzjoni ulterjuri tal-ewwel eccezzjoni.

Fl-ordni logiku-guridiku jmiss li tigi trattata t-tielet qabel it-tieni eccezzjoni, ghax l-ewwel irid jigi stabbilit jekk il-konvenut huwiex tabilhaqq il-persuna li kontra taghha tista' tigi propulsa l-azzjoni odjerna qabel ikun jista' jigi deciz jekk din ghal din l-azzjoni diretta kontra tieghu hemmx l-ostaklu tal-preskrizzjoni.

Ma hemmx dubbju mill-provi prodotti li kien il-konvenut I kkuntratta mas-socjeta' attrici. L-attur jittanta jghid li huwa kien qieghed jikkuntratta bhala kumpannija, izda dan ma jirrizulta minn imkien tant li l-kont infetah f'ismu personali; u mkien ma indika mas-socjeta' attrici li kien qieghed jikkuntratta maghha ghan-nom ta' xi socjeta' kummercjali. Huwa ben stabbilit fil-gurisprudenza taghna li kulhadd huwa prezunt li jkun qieghed jikkuntratta ghalih innifsu purke' ma jurix b'mod car u inekwivoku l-kuntrarju. Ghalhekk it-tielet eccezzjoni qieghdha tigi respinta.

Imiss it-tieni eccezzjoni, li permezz taghha il-konvenut iqanqal zewg disposizzjonijiet separati dwar il-preskrizzjoni, u cioe' l-artiklu 2148(b) u dak residwali cioe' l-artiklu 2156(b). Jidher li l-artiklu 2148(b) jirregola l-perjodu preskrittiv applikabbli ghall-kaz in kwistjoni. Il-konvenut, ghalkemm kummercjant, ma kienx qieghed jixtri biex jerga' jbiegh imma kien qieghed jixtri oggetti fi kwantitajiet zghar sabiex juzahom huwa personalment biex jarreda l-hanut li kien qieghed jarma.

Minkejja li jinghad fl-avviz tat-talba li l-ahhar konsenja saret f'Jannar 2002, il-partijiet jaqblu li l-ahhar pagament gie effettwat f'Lulju 1997 u li wara dak ix-xahar il-konvenut ma ordna xejn izjed minghand is-socjeta' attrici. L-addebitamenti sussegwenti, kif xehed id-direttur tas-socjeta' attrici stess, kienu spejjez legali li nkorra fi sforz sabiex is-socjeta' tigbor lura flusha. Is-socjeta' attrici issemmi li ntavolat ittra ufficjali f'Awwissu 2003. Apparti li din ma gietx esibita, minn Lulju 1997 s'Awwissu 2003 ghaddew ferm iktar minn sena u nofs kif stipulat fl-artiklu 2148(b). Fl-avviz tat-talba is-socjeta' attrici ssostni li l-konvenut ghamlilha diversi weghdiet ta' hlas - haga li tinterrompi l-preskrizzjoni - izda dan la jemergi mid-deposizzjoni tad-direttur tas-socjeta' attrici u huwa kontradett mill-konvenut li jsostni - tajjeb jew hazin - li kien hemm ftehim li l-hlas li ghamel f'Lulju 1997 kien ghas-saldu ghax inghata skond ta' 10%. Li hu rilevanti ghall-fini tal-preskrizzjoni hu li hemm ic-cahda kategorika mill-konvenut li ghandu jaghti. F'kaz ta' dubju, rizultanti minn verzjonijiet konfliggenti, id-dubbju jmur favur l-eccipjent

ghax huwa l-attur li jrid jipprova li kien hemm l-interruzzjoni tal-preskrizzjoni.

Ghaldaqstant it-Tribunal jaqta' u jiddeciedi billi jichad it-talba tas-socjeta' attrici, bl-ispejjez a kariku taghha.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------